

Een stuk historisch erfgoed dreigt te verdwijnen

De succesvolle jubileumtentoonstelling in 2019 en het zeer gewaardeerde magazine daarover met extra informatie en foto's, tonen aan dat de Historische Kring Woudsend (HKW) met succes bezig is om het verleden van ons dorp op allerlei manieren te bewaren en onder de aandacht te brengen. Tegelijk maakt de HKW met al haar verhalen in de dorpskrant en met de vele andere presentaties, zoals op de website en via Facebook, duidelijk hoe mooi ons dorp vroeger was en nu nog steeds is!

En dat doet ze niet alleen voor de inwoners, maar ook voor een breder publiek. Grote aantallen toeristen komen graag naar Woudsend. Velen vertellen hoe mooi ze het vinden dat er op allerlei panden informatie is aangebracht door de HKW, zodat de historie voor een ieder zichtbaar wordt gemaakt. Enthousiaste verhalen doen de ronde onder de vele toeristen. De talloze monumentale huizen en de ruimtelijke structuur van straten en stegen die niet te veel door de tijd of vernieuwingsdrift zijn aangetast of helemaal verdwenen, waar-

deren ze zeer. Het aantal foto's dat juist van die karakteristiek delen van ons dorp wordt gemaakt is niet te tellen. Kortom, Woudsend is een aantrekkelijk historisch en recreatief dorp met een uniek beschermd dorpsgezicht.

Sloop dreigt voor een aantal historische arbeiderswoningen

Groot was de verbazing toen een van

onze bestuursleden terloops vernam dat het code rood was voor de huisrij aan de westzijde van de Molestrjitte. Na een informatiecheck bij de bewoners en schriftelijk verkeer met de woningcorporatie Elken bleek dat er serieus wordt gedacht aan sloop van deze karakteristieke arbeiderswoningen! Dit omdat de noodzakelijke renovatie te duur zou worden. Door dit ingrijpende nieuws ontstond

Lolkje Glashouwer, oud-bewoonster van nr. 22

Wat? Worden die huisjes misschien afgebroken? Wat jammer, want ik heb er samen met mijn vader Pieter en mijn moeder Hanne met plezier gewoond. Ik herinner me ook nog goed wie er meer woonden: Djoeke Rusticus, Cees en Renske de Koe, Mellis Wietske, Harm en Wiepkje, Anne en Styntje Boukes en Franke en Hiltje Atsma. Eén keer in de maand kwam een zekere mijnheer Feenstra de huur ophalen. Onze huisjes hadden houten vloeren. Ik mocht nooit springen in huis, want dan trilde alles en had onze lieve buurvrouw Renske de Koe, die ernstig ziek thuis lag, er last van. Cees kreeg later een huishoudster die Sara heette. Ze maakte graag een praatje met mijn moeder. Op een keer vertelde ze dat haar vleeswaren iedere keer uit haar kelder verdwenen, waarop mijn moeder antwoordde: "Dan weet ik wel wie de dader is!" Onze kat kwam regel-

matig thuis met een zakje vleeswaren. Wij wisten nooit waar dat vandaan kwam. Dus de deur naar de kelder kon niet meer open- of op een kier staan bij de burens. Weet je wat ook wel grappig is? Mijn vader en moeder sliepen boven op de slaapkamer voor, altijd met het raam open. Dat wisten niet alleen de burens. Als iemand nog laat in de avond of nacht langs liep, riep die vaak op luide toon: "Pieter!" Mijn vader riep dan altijd vriendelijk terug en sliep weer gewoon verder. Vroeger kon altijd veel meer dan tegenwoordig. Als bijvoorbeeld Slijpie (Willem Visser) bij ons achterlangs liep en mijn moeder pannenkoeken bakte riep hij vaak: "Wat ruikt het hier weer lekker!" Mijn moeder riep hem dan binnen en dan zaten we samen heerlijk aan de pannenkoeken. Gastvrijheid was in die tijd nog heel gewoon.

al snel bij de HKW het idee dat dit eigenlijk niet zou moeten gebeuren. Immers sloop zou een te grote invloed hebben op het historisch aanzicht van ons dorp. Dit rijtje aaneengesloten woningen geeft, samen met de molen en de huisjes ernaast, een schitterende, pittoreske en karakteristieke aanblik die al vroeg op ansichtkaarten is vastgelegd. Maar die ook, tot op de dag van vandaag, voor veel toeristen een dankbaar onderwerp zijn om te bekijken en te fotograferen.

Huurders voor renovatie

Uit het al eerder genoemde contact met de bewoners bleek dat Elkien een enquête had gehouden. Alle huurders hadden daarbij aangegeven dat hun woning qua grootte, plattegrond e.d. echt prima is. Maar naar hun idee is er wel sprake van achterstallig onderhoud en moeten de woningen nodig geïsoleerd worden! Bovendien gaven ze aan dat ze de buurt en omgeving als zeer prettig ervaren. Ze zijn daarom tegen eventuele sloop en nieuwbouw. Ook, omdat de huurprijs dan vast fors omhoog zal gaan.

Ontstaansgeschiedenis woningen interessant

Het onderzoek naar de historie van het rijtje woningen leverde verrassende resultaten op. Het bleek een zeer

interessante ontstaansgeschiedenis te hebben. Begin 1916 constateerde Woningstichting Woudsend dat er in het dorp een grote behoefte bestond aan woningen voor plaatselijke arbeiders, van wie gezinnen dakloos dreigden te worden. Vanuit particuliere zijde bleek nieuwbouw op korte termijn niet te verwachten. De gemeente Wymbritseradeel kwam daarom in actie en schonk een voorschot en een jaarlijkse bijdrage. Men kocht grond van dhr. H.M. Tromp en besteedde de bouw aan. Leuke details zijn dat P. Rijnja en De Jong-Steringa uit ons dorp mee deden met de aanbesteding, maar dat de bouw tenslotte werd vergund aan de firma A. van der Zee uit Sneek en dat het schildersbedrijf van D. Mulder ingeschreven had voor het schilderwerk.

Bestemmingsplan biedt perspectief tot behoud

Naast het historisch onderzoek leverde het bestemmingsplan van onze gemeente ook interessante informatie op. Hierin wordt vermeld dat de Molestrjitte 10 t/m 24 (voormalige arbeiderswoningen) als karakteristieke bouwwerken zijn geïnventariseerd. Het daarbij beschreven beleid is grotendeels gericht op het beheer van de bestaande situatie. Bovendien blijkt dat er gestreefd wordt naar het be-

Froukje de Jong van nr. 20

Ik woon hier nu al bijna 37 jaar naar alle tevredenheid. Via vrouw Hoekstra van de woningcommissie kon ik in deze woning huren. De prijs is voor mij aantrekkelijk omdat ik een veel hogere huur niet kan opbrengen. Omdat de bestaande douche boven veel lekkage opleverde, heb ik een nieuwe laten bouwen in het hok. De materiaalkosten daarvoor zijn door Elkien betaald. Een aantal jaren terug hebben ze zelf wel een nieuwe keuken geplaatst, maar ik denk dat ze in geen 10-15 jaar het huis hebben geverfd. Er is dus jammer genoeg veel achterstallig onderhoud. De kozijnen en de dakkapel zijn erg slecht. Isolatie van ramen en muren zou trouwens het wooncomfort sterk verbeteren. Wat jammer hè, dat er nu gesproken wordt over sloop. Ik vind dat verschrikkelijk want ik zou hier heel graag willen blijven wonen. Het is zo'n gezellig buurtje en wat hadden we een mooie kerstverlichting dit jaar vinden jullie ook niet?

KRANTENBERICHTEN

Uitslag aanbestedingen.

Het verhard van 1170 M. kleiweg tot een grindweg, bij Anjum, in het waterschap „de Raskes“. Laagste inschrijver Johs. Cuperus te Morra voor f 3133.

WOUDSEND, 27 Jan. Door de Woningstichting in de Gemeente Wymbritseradeel is heden aanbesteed het bouwen en schilderen van 8 burgerwoningen alhier.

De uitslag was:

P. Rijnja te Woudsend f 16.850
Firma De Jong—Steringa, Woudsend - 16.831

B. Frankena te Lemmer - 16.100

B. v. d. Zee te Sneek - 15.718

Schilderwerk:

D. Mulder te Woudsend f 1860

Gunning aangehouden.

Hepkema's Courant 28-01-1916

Hoofdschotel van de vergadering was de behandeling van het voorstel tot wijziging van het besluit tot het verlenen van een voorschot aan de „Woningstichting“ te Woudsend.

Door den voorzitter werd toegelicht, dat in de vorige vergadering is besloten aan de „Woningstichting“ ten behoeve van het stichten van 8 woningen te Woudsend een voorschot van f 14.690 en een jaarlijkse bijdrage van f 185 te verlenen. Bij de daarop gevolgde aanbesteding der woningen bleek de laagste inschrijver f 4600 boven de raming te zijn. Volgens den inspecteur der volksgezondheid kon geen meerdere regeeringssteun worden toegezegd. Wel hadden Ged. Staten in eene te dezer zake gehouden conferentie met burg. en weth. toegezegd geen bezwaar te zullen hebben tegen een hooger voorschot door de gemeente. Daarna had nog de regeering bericht 50 pct. van den bijslag voor hare rekening te zullen nemen.

Burg. en weth. stelden daarom voor het voorschot te verhoogen tot f 19,383 en de jaarlijkse bijdrage tot f 360.

Volgens den inspecteur zal per jaar f 60 op elke woning moeten worden toegelegd, doch de heer Feenstra was van meening, dat dit bedrag f 45 zal worden, nu de huur van elke woning met f 10 is verhoogd.

Op een desbetreffende vraag van den heer Ages antwoordde de voorzitter, dat bezuiniging op den bouw niet mogelijk is.

Door de heeren Feenstra en Wesselius werd er op gewezen, dat wanneer de aanbesteding een paar maanden vroeger was gehouden, er ongeveer f 4000 bespaard had kunnen worden.

Bij de verdere discussie bleek, dat alle woningen reeds verhuurd zijn en te Woudsend groote behoefte is aan woningen. Worden deze 8 woningen niet gebouwd, dan zullen aldaar 5 gezinnen zonder woning zijn.

De voorzitter bracht hulde aan Ged. Staten en aan de „Woningstichting“ voor hun optreden, terwijl de heer Feenstra hulde bracht aan den voorzitter.

Ten slotte is conform het voorstel van burg. en weth. besloten en daarna de rooilijn voor het bouwen dezer acht woningen vastgesteld.

Raadsvergadering Wymbritseradeel
Leeuwarder Courant 09-02-1916

Uitslag aanbestedingen.

Het bouwen van 8 woningen te Woudsend voor Woningstichting in Wymbritseradeel is gegund aan A. v. d. Zee te Sneek, voor f 15.718.

Hepkema's Courant 11-02-1916

Verbetering der volkshuisvesting.

Ged. Staten van Friesland hebben goedgekeurd het raadsbesluit van Wymbritseradeel tot:

1. aankoop in het belang der volkshuisvesting van H. M. Tromp te Sneek van de percelen, kad. bek. gem. Woudsend, sectie A nos. 1567 en 1568 voor f 3000, en tot overdracht van een gedeelte, groot 944 M², aan de woningstichting in voormelde gemeente tegen den prijs van f 0.54½ per M²;

2. het verlenen van een voorschot en bijdrage, resp. van ten hoogste f 19,383 en f 360, aan genoemde woningstichting, ten behoeve van den aankoop van bouwterrein en den aanbouw van 8 woningen te Woudsend.

Leeuwarder Courant 16-02-1916

De voormalige arbeidershuisjes in de Molestrjitte anno 2021

houd van de bestaande hoofdvorm (goothoogte, bouwhoogte, dakhelling en dakvorm) van de beeldbepalende en beeld ondersteunende dan wel karakteristieke panden. Wel verbaasde het ons dat woningen geen deel uitmaakten van het beschermd dorpsgezicht. Terwijl de twee huizen links ervan en de huizen met molen rechts ervan wel onder deze bescherming vallen.

Actie bestuur HKW voor behoud

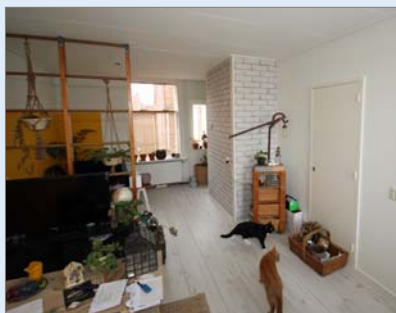
Na al deze informatie op een rij te hebben gezet, heeft het bestuur van de HKW besloten over te gaan tot

actie voor behoud van Molestrjitte-west 10 t/m 24. Onze donateur, dorpsgenoot en jurist Hisse de Vries werd om advies gevraagd hoe dit het beste zou kunnen worden aangepakt. Hij adviseerde het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen te benaderen met het verzoek een monumentale status aan deze woningen te verlenen. Ook het benaderen van Burgemeester en Wethouders, samen met de raads- en commissieleden van de gemeente Súdwest-Fryslân, was naar zijn idee nodig. Dit omdat de gemeente door het ministerie om advies kon worden gevraagd. Maar

Pieter Jan Meijer van nr. 16

Via Frieslandhuurt.nl heb ik deze woning gevonden en woon er nu een half jaar. De huur was net mijn prijs en het is niet ver van mijn werk. Wat me wel een beetje tegenvalt zijn de energiekosten. Ik hoop dan ook dat de huizen snel worden opgeknapt en het hier minder gaat tochten. Zelf heb ik het interieur opgeknapt

zodat het er naar mijn smaak gezellig uit ziet met een lekkere zithoek en een werkruimte. Dat was wel nodig hoor, want ik zal maar niet vertellen wat ik tegenkwam toen ik er introk. Dit soort huisjes zijn erg geschikt voor alleenwoners zoals ik of startende beginners. Je zou ze goed kunnen vergelijken met tiny houses. En daar is tegenwoordig echt vraag naar. Wat heb ik trouwens genoten van de monumentendag toen ik hier net woonde. Heel veel toeristen maakten foto's van onze huizen. Veel meer dan van de overkant. Daar werd nauwelijks naar gekeken.

Even een historisch uitstapje

Tijdens graafwerkzaamheden voor de bouw werd in 1916 een gebeeldhouwd brok rode zandsteen gevonden, daterend uit de tweede helft van de 14^e eeuw. Het bleek afkomstig te zijn van het Karmelietenklooster dat van 1337 tot ongeveer 1580 op de plek van de huidige kerk 'de Karmel' stond. Het hier afgebeelde brokstuk met gotisch lijstwerk en wijnrank toont ons een gedeeltelijk verweerde Petrus met de hemelsleutel en evangelie en werd vermoedelijk als puin gedumpt.

ook omdat ze zelf de woningen binnen de grenzen van het beschermd dorpsgezicht kunnen plaatsen en er een gemeentelijk monumentale status aan zouden kunnen geven. Aangezien wij geen uitgebreide ervaring hebben met dergelijke zaken, hebben we hem gevraagd ons te helpen. De met zijn hulp opgestelde gedegen rechtskundig onderbouwde verzoekschriften zijn daarna door ons verstuurd naar de betreffende instanties. De ontvangstbevestigingen zijn ondertussen binnen en nu is het afwachten op de resultaten van deze acties.

Namens de HKW en met dank aan Jan Osinga en Lolkje Glashouwer voor de foto's.

Jouke Hoekstra